

Skogsvårdsstyrelsen
i Hallands län
Box 131
301 03 HALMSTAD

Fastställelse av skötselplan för Bengtesgårds äng
i Falkenbergs kommun

Bengtesgårds äng naturreservat avsattes genom länsstyrelsens beslut den 18 maj 1972.

Skötselplan för reservatet har upprättats av naturvårdsförvaltaren och länsstyrelsen i samråd. Planen har behandlats i länets s k skötselråd. Falkenbergs kommun och statens naturvårdsverk har yttrat sig i ärendet.

./.
Länsstyrelsen fastställer härmed jämlikt bestämmelserna i 9 § naturvårdsförordningen (SFS 1976:484) bifogad skötselplan för Bengtesgårds ängs naturreservat.

./.
Besvärshänvisning, jordbruksdepartementet, enligt bilaga.

I handläggningen av detta ärende har deltagit förste länsassessor Åke Andrén, beslutande, byrådirektör Ove Olsson, föredragande och byråinspektör Staffan Bengtsson.

Åke Andrén

Ove Olsson

Kopia + skötselplan

Statens naturvårdsverk 2 ex

Falkenbergs kommun

Gustaf Svensson, Bengtesgård, Hässlås, 310 56 LÅNGÅS MB

Morups - Stafsinge Hembygdsförening, Gamlestugan,

Morup, 310 56 LÅNGÅS MB

Dossier

Akten

Naturvårdsenheten 2 ex

Bostyrkes

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BENGTESGÅRDS ÄNG

Upprättad 1979
av Per Magnus Åhrén

Skötselplanen bygger till stor del på uppgifter från
en inventering av naturreservatet utförd 1979 av
Per Magnus Åhrén

NATURVÅRDSFÖRVALTARE: Skogsvårdsstyrelsen i samråd
med markägare och Morups Hembygdsförening

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
1	1
1.1	1
1.2	1
1.3	2
1.4	3
1.5	3
1.6	4
1.7	4
2	5
2.1	5
2.2	5
2.2.1	5
2.2.1.1	5
2.2.1.2	6
2.2.1.3	7
2.2.1.4	8
2.2.1.5	8
2.2.1.6	8
2.2.1.7	9
2.2.2	9
2.2.3	9
2.2.4	9
2.2.5	9
2.2.6	10
2.2.7	10
2.2.8	10
2.2.9	10
2.2.10	10
2.2.11	10
2.2.12	10
2.2.13	10
2.2.14	11

	Sid	
2.2.15	Ridning	11
2.3	Detaljbeskrivningar och detaljåtgärder	11
	Skötselområde 1	11
	Skötselområde 2	12
	Skötselområde 3	12
	Skötselområde 4	12
	Skötselområde 5	13
	Skötselområde 6	13
	Skötselområde 7	13
	Skötselområde 8	14
2.4	Komprimerat skötselprogram med tidplan	14
3	PLAN FÖR ANLÄGGNING, DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV ANORDNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN	15
3.1	Allmänt	15
3.2	Befintliga och föreslagna anordningar	15
3.2.1	Parkeringsplats	15
3.2.2	Sopkärl	15
3.2.3	Stigar och väg	15
3.2.4	Genomgång	15
3.2.5	Bänkar	15
3.2.6	Informationstavlor	15
3.2.7	Vägvisning och gränsmarkering	16
4	EKONOMISK FLERÅRSPLAN	
	Bilaga 1 Geografisk översiktskarta	
	Avgränsning av reservatet	
	Bilaga 2 Träd- och buskskiktsskarta	
	Bilaga 3 Karta över skötselområden	
	Bilaga 4 Karta över anordningar för allmänheten	
	Bilaga 5 Förslag till komplettering av reservatsbeslut	

1 ALLMÄN BESKRIVNING SAMT MÅL FÖR NATURRESERVATETS
SKÖTSEL JÄMTE FÖRESKRIFTER

1.1 Data

Naturreservatets benämning: Bengtesgårds äng

Avsatt: 1972-05-18

Areal: 4,4 ha

Kommun: Falkenberg

Socken: Stafsinge

Läge: ca 8 km N om Falkenberg

Topografiskt kartblad: 5B Varberg SO och 5C
Ullared SV

Ekonomiskt kartblad: 5149

Fastighet: Hässlås 3:39

Markägare: Gustaf Svensson, Bengtes-
gård, Hässlås, 310 56
Långås

Naturvårdsförvaltare: Skogsvårdsstyrelsen i
samråd med markägaren och
Morups hembygdsförening

Syfte: Att bevara en gammal löv-
äng med slätter och s k
fagning (hopsamling och
bränning av löv och kvis-
tar på våren) enligt gam-
mal sed

1.2 Naturförhållanden

En redogörelse för reservatets naturförhållanden och historia, samt lövängens tidigare historia i Sydsverige finns i en inventering av reservatet gjord 1979. I inventeringen finns också en artförteckning över påträffade växter och djur.

Naturreservatet Bengtesgårds äng ligger på den halländska kustslätten, ca 8 km norr om Falkenberg (bil 1). Det ligger på 20 - 30 m ö h. Högsta punkten i reservatet ligger på en kulle i reservatets östra del och är något över 30 m. Kullen, som utgöres av den i området dominerande bergarten gnejs, höjer sig några meter över omgivningen. De lösa jordlagren utgöres av morän. Jordmänen består på de flesta håll i reservatet av ett mulljordsskikt. I den centrala delen är marken ganska stening.

Reservatet har viss lövängskaraktär genom stora, gamla ekar och askar, men framför allt genom en stor ymnighet av hassel av vilka många har den för lövängen typiska trattlika formen. De vackraste hasselbuskarna återfinns i reservatets centrala del.

Träd- och buskskiktet (bil 2) upptar en för lövängen opropotionerligt stor del. Täta lundar har utvecklats i reservatets sydöstra och nordvästra del. Trädslag som inte är önskvärda i lövängar, som al och björk, har stor förekomst. Ett 20 - 30-årigt planterat granbestånd finns i reservatets sydöstra del.

På kullen dominerar ett ekbestånd av stora och gamla träd.

Mindre öppna ängspartier av frisk och torr ängstyp finns särskilt på de gamla f d åkrarna. Karaktärsgräs är ängsgröe, rödven, tuvtåtel och hundäxing.

Bland örterna märks bl a ängskovall, liten blåklocka, fyrkantig johannesört, ängsvädd, åkervädd, fibblor och smörblommor. Trevliga inslag är bl a grönvit nattviol och ängsskära. Mer näringskrävande arter är bl a skogsbingel och ormbär, som växer lite skuggigare.

Fågellivet är rikt med en rad olika sångfåglar. Lövsångare, gulsångare, trädgårdssångare, bofink och trädpiplärka är de vanligaste. Sommargylling och härfågel har påträffats.

1.3 Historik - tidigare och nuvarande markanvändning

Bengtesgårds äng har ett stort kulturhistoriskt värde. Det är en av få någorlunda bevarade lövängar i Halland. Lövängen, som företeelse, uppkom under yngre järnåldern då bebyggelsen organiserades i byar. Den var av central betydelse för forna tiders lantbruk. Ur lövängen fick man bl a vinterfoder till djuren och gagnvirke av skilda slag. Bexell, som skildrar Halland i början av 1800-talet, ansåg att ängen var "åkerbrukets livsprincip".

Bengtesgårdsängs tidigare historia är till stora delar okänd. Kunskaperna om hur ängsbruket bedrevs är mycket ringa. Det beror säkert på att ängen under så lång tid, ca 100 år, utnyttjades som betesmark. Risämtning på våren är den sedvänja som dröjt sig kvar längst. Den pågick fram till ca 1930.

Ur skifteskartorna av år 1815-18 och 1858 framgår att delar av ängen utnyttjades som åker. Sista året man tog några skördar i ängen var 1857, då havre bärgades.

Ängens omfattning var tidigare annorlunda. De nuvarande gränserna och stengärdesgårdarna fick sin utformning efter laga skifte på 1870- eller 1880-talet,

då mycket ny mark lades för plogen. Tidigare hade de olika delarna av ängen namn som antydde vad de användes till eller vilken beskaffenhet de hade. Östra delen av ängen hette "Stenalyckeåkrar", vilket antyder att det fanns mycket sten och att marken utnyttjades som åker. En del av ängen hette "Kalvhagen", vilket antyder att man här hade kalvar på bete.

Namnet Bengtesgårds äng har funnits i folkmun sedan början av 1800-talet. Gården Bengtesgård uppkallades av dåvarande ägaren som hette Bengt.

Ängen utnyttjades som betesmark fram till ca 1960. Härefter fick den växa igen fram till vårvintern 1972, då en ordentlig röjning genomfördes i reservatets centrala del. En gallring av träd utfördes redan på 1940-talet. Sedan 1972 utförs årligen slåtter tredje lördagen i juli månad. De senaste åren har rishämtning i liten skala utförts på våren.

1.4 Kommunikationer

Från E6 en kilometer norr om Bölse kvarn mellan Falkenberg och Morup viker man av en väg åt öster (vägvisare "Långås"). I Långås samhälle väljer man vägen mot "Sibbarp" och kör från tätbebyggelsen 3 km nordost ut till Dylpered, där en mindre väg tar av åt söder (vägvisare "Lindhult") förbi Hässlås kapell. Ungefär 800 m söder om kapellet tar ytterligare en mindre väg av åt söder och efter ca 400 m kommer man fram till reservatet, som ligger på vägens västra sida. Strax norr om reservatet ligger en parkeringsplats.

Man kan även färdas till reservatet från Falkenberg vägen över Lis, Torebo och Lindhult mot Hässlås.

1.5 Reservatföreskrifter angående förfogandet över fastigheten

Det är förbjudet

att uppföra byggnad eller annan anläggning

att spränga, schakta, gräva, bedriva täkt eller utföra fyllning med undantag av ordningsställande av parkeringsplats

att anlägga väg

att anordna upplag med undantag av virkesupplag av tillfällig art

att framdraga luftledning

att tillföra växtnäringsämnen

att utan tillstånd av skogsvårdsstyrelsen avverka träd eller röja i buskskiktet samt

att så eller plantera skog.

1.6 Föreskrifter gällande endast för den besökande allmänheten

Det är förbjudet

att skada eller förstöra fast naturföremål eller ytbildning

att skada växtligheten exempelvis genom uppgrävning eller blomplockning

att tälta eller uppställa husvagn

att göra upp eld samt

att framföra motordrivet fordon.

Härutöver erinras om vissa allmänt gällande bestämmelser såsom förbud mot

att skärpa ned i naturen (23 § naturvårdslagen)

att olovligen av växande träd taga gren eller ris eller på annat sätt skada växande träd (12 kap 2 § andra stycket brottsbalken)

att olovligen döda, jaga, fånga eller skada djur, bortföra ägg eller bo (2 § jaktlagen och 1 och 2 §§ jaktstadgan)

att årligen under tiden 1.3 - 20.8 släppa lös hund i mark där villebråd finns och att under samma tid av året hålla hund under sådan tillsyn som erfordras för att hindra att den driver eller förföljer villebråd (12 § jaktstadgan).

1.7 Vård- och förvaltningsbestämmelser

1. Skötseln av reservatet skall syfta till att bibehålla och genom fortsatt restaurering förstärka områdets karaktär av löväng, d v s en vegetationstyp med glest stående träd och buskgrupper, vilken huvudsakligen utnyttjas som slåttermark. Det skall eftersträvas, att träden och buskgrupperna omväxlar med öppna gläntor. Områdets ek, ask, rönn, apel och hägg skall gynnas på övriga trädslags bekostnad. Förekommande barrträd och asp bör successivt borttagas.

I buskskiktet skall framför allt hassel, nypon, hagtorn och slån gynnas. Hasseln skall successivt förnyngas, varvid skall eftersträvas, att buskarna får den för hassel i lövängen karakteristiska trattlika formen med smal bas. Det är vidare önskvärt, att buskar intill ekstammar kvarlämnas (s k strumpa).

Årlig rensning av löv och kvistar bör ske på våren. Det hopsamlade materialet bör samlas i högar och brännas. Årlig slåtter bör ske lämpligen i juli månad. Höskörden bör bortföras. Bete bör undvikas. Under restaureringsperioden kan dock bete behöva tillgripas. Det bör då förläggas till sensommaren eller hösten för att skona örtvegetationen.

Kemiska bekämpningsmedel bör ej användas annat än möjligen i samband med s k fickning av asp.

Skötseln skall i övrigt ske i enlighet med en skötselplan, vilken upprättas av förvaltaren i samråd med markägaren och länets skötselråd och därefter godkännes av statens naturvårdsverk och länsstyrelsen.

2. Reservatet skall förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägaren och Morups hembygdsförening.

3. Inom eller i anslutning till reservatet skall förvaltaren anordna parkeringsplats och uppsamlingskärl för avfall och dylikt i den mån besöksfrekvensen påkallar dessa åtgärder.

4. Naturreservatet, som skall benämnas "Bengtesgårds äng", skall genom förvaltarens försorg utmärkas i enlighet med de anvisningar som utfärdats av statens naturvårdsverk.

2 DISPOSITIONS- OCH SKÖTSELPLAN FÖR MARK OCH VATTEN

2.1 Mål för mark- och vegetationsvård

Skötseln av reservatet skall syfta till att bibehålla och genom fortsatt restaurering förstärka områdets karaktär av löväng. Det innebär en vegetationstyp med glest stående träd- och buskgrupper s k runnor omväxlande med öppna gläntor, vilka nyttjas som slåttermark. Det skall eftersträvas att runnorna växlar i omfattning, så att marken får en god näringsbalans. Ljusinsläppet i ängen måste ökas betydligt, om örter och gräs ska få möjlighet att öka sin utbredning.

Reservatets ask, alm, vildapel, fågelbär och hägg skall gynnas på övriga trädslags bekostnad. Det f n dominerande ekinslaget ska bevaras i något minskad omfattning. Rönn bevaras i nuvarande omfattning. I buskskiktet skall hassel och olvon gynnas.

Ekkullen i reservatets östra del skall i stort sett bevaras i nuvarande tillstånd.

Effekterna av vidtagna skötselåtgärder bör följas upp och skötselplanen modifieras med ledning av de erfarenheter som de första årens skötsel ger.

2.2 Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärder av allmän karaktär

2.2.1 Hävd av lövängen

2.2.1.1 Allmänt

Ängen har förändrats ganska kraftigt sedan den nyttjades som löväng. Endast den centrala delen uppvisar

mer påtagliga spår av tidigare lövängskaraktär. En kraftig igenväxning har skett särskilt längs reservatets nordvästra gräs och i dess sydöstra del. Omfattande åtgärder måste genomföras för att ge reservatet en klar prägel av löväng. Det kraftiga träd- och buskskiktet gör att ljusinstrålningen till markskiktet är mycket ringa. I första hand måste omfattande gallringar och röjningar göras. Dessa måste emellertid ske med viss försiktighet så att ej starka hygges-effekter uppstår. I annat fall måste t ex havre eller vildgräs sås in första året för att hjälpa önskvärda gräs och örter att rota sig. Den gamla hävden av löväng hade i stor utsträckning karaktär av trädgårdsodling, bl a planterades vildapel, fågelbär och krusbär i ängen. Även ängens egna träd och buskar gynnades, t ex genom sådd av hasselnötter vid ekstammar. Det är angeläget att dessa åtgärder beaktas vid ängens skötsel.

Reservatet skall skötas traditionsenligt med rishämtning, slåtter, hamling, röjning, gallring samt eventuellt bete.

2.2.1.2 Restaureringsåtgärder

Röjning och gallring

En gallring utfördes i början av februari 1980 i skötselområde 1, 2, 3 och 4. De vidtagna åtgärderna syftade till att öka ljusinsläppet och gynna vissa träd- och buskarter (se 2.2.1.1). Enstaka aspar av betydelse som boträd ska dock sparas. En ny gallring bör göras om ca 3 år. Röjning och gallring av träd och buskar i skötselområdena 6, 7 och ev 8 bör ske etappvis för att undvika starka hyggeseffekter. Arbetet påbörjas vintern 1980/81 med en grov utgallring. Ytterligare två gallringar utförs med ett intervall av ca 3 år. Vid första gallringen bör avståndet mellan träd och buskgrupper vara 3 - 4 m. Avståndet ökas till ca 6 m vid andra gallringen. Vid den sista gallringen bör man eftersträva att få gläntor med en diameter av 10 - 25 m. Eftersom marken sjunker runt stubben efter fällningen kan det vara befogat att säga av den ett år senare.

För ängen i dess helhet bör man eftersträva att få runnorna vid platser med ansamlingar av sten eller i sänkor i marken. Ensamma större ekar och askar kan utgöra en runna, varvid hassel tillåts växa upp runt stammarna och bilda en sk strumpa. Runnorna bör vara täta. Man bör eftersträva att ha träd av varierande ålder och ut mot gläntan bör runnan omges av ett hasselbryn, som bildar en mjuk övergång till gläntan. Runnorna tillåts växla i omfattning, vilket ger marken en god näringsbalans.

Buskar som inte är typiska för ängen som nypon, hagtorn och slån hålls tillbaka, medan enbuskarna tas bort helt.

Aspar ringbarkas under 1980 och tas bort 3 - 4 år senare.

När granarna i skötselområde 6 har fällts räfsas marken noggrant då barr hindrar den växtlighet som eftersträvas.

Markstädning

På våren efter en gallring görs en ordentlig markstädning, då grenar, kvistar och löv borttages. Härvid begränsas hyggesvegetation av t ex hallon. Eventuella tuvor tas bort med spade. Det gäller f a tuvtåtel. Kraftigare exemplar av hundäxing tas också bort.

Hjälpssådd

Är marken vegetationslös bör havre sås på våren. Fröna sprids ut på marken och krattas ner med räfsa. Havren åstadkommer att ogräs inte rotar sig och underlättar etablering av ängens önskvärda vilda växter. Havren behöver ej slås på sommaren. Den räfsas ihop påföljande vår i samband med rishämtningen. Har resultatet inte blivit det önskade sås havre en andra gång och man förfar på samma sätt.

Om hassel saknas vid större träd av ek och ask eller man önskar den på andra håll planteras hasselnötter för hand.

Slåtter

Under restaureringsarbetet är det särskilt viktigt att icke önskvärda växter hålls tillbaka. Därför bör den första slåttern ske redan före midsommar. Den utförs med urskiljning. Icke önskvärda växter som mjölkört, älggräs, brännässla, åkertistel, hallon och björnbär, samt högväxande gräs (t ex hundäxing och kvickrot) slås av. Arter som lokalt bör begränsas, som hundloka och johannesört, behandlas på samma sätt. De avslagna växterna förs bort. Ormbunken kan slås av vid roten. Blåbärsris tas upp för hand.

Vill man ytterligare öka örtinslaget kan detta åstadkommas genom att de vanliga gräsen som vårbrodd, ängssvingel, rödven och ängsgröe också behandlas före midsommar. Gräset slås av strax under vippan eller axet, på ca 15 - 20 cm höjd, och får ligga kvar. Sistnämnda åtgärd kräver dock en ganska stor arbetsinsats.

2.2.1.3 Rishämtning

På våren, strax innan vitsipporna blommar, ska årlig rishämtning ske. Rishämtning innebär att ängen ska städas på gammalt löv, kvistar och grenar, vilket sker med räfsa. Det hopsamlade materialet samlas i små högar och bränns. Det är viktigt att brandhårdarna är många och små, så att ej stora, fula sår uppstår i marken. Samma brandfläckar ska användas år från år. Askan sprids i gläntorna för att ge

extra näringstillförsel. Finns områden med riklig mossväxt läggs askan där för att få denna att försvinna. Om bete har förekommit på hösten, sprids spillningen i gläntorna.

Sly som behandlats genom bultning föregående år tas bort.

Hasselgrenar som pressats ner av snö tas bort i samband med rishämtningen.

2.2.1.4 Slåtter

.....
I slutet av juli, tredje lördagen i månaden, genomförs den årligen återkommande slåttern. Slåttern sker med lie och bör påbörjas tidigt på morgonen, då gräset är fuktigt. Lien tar bättre då. Gräset får inte slås för nära markytan. Stubbhöjden bör vara minst 0,5 dm. Då slås det över nedersta stråleden, varifrån ny tillväxt sker. Detta medför att risken för uttorkning av marken på sensommaren och hösten minskar. Höet räfsas ihop till tunna strängar, där det får ligga och torka. Torkningen är nödvändig för att örtarna ska kunna fröa av sig. Höet hopsamlas efter ca en vecka. Om möjligt bör höet vändas någon gång innan det förs bort.

Sly som ska tas bort behandlas under slåttern genom bultning. Bultning innebär att busken kapas och därefter får några slag med en yxnacke så att stammen blir trådig. Den tas bort följande vår. Nya skott av träd och buskar i gläntorna dras upp för hand.

Även efter restaureringsperioden kan det finnas anledning att syna icke önskvärda växter. Dessa slås i förekommande fall av före midsommar.

2.2.1.5 Hamling

.....
Några yngre askar utväljs till hamling. Det innebär att träden sågas av på 2,5 - 3 m höjd och att grenarna kapas. Detta upprepas med ett intervall av 3 - 4 år. Från det kapade stället slår ett stort antal nya skott ut. Det var på detta sätt som lövtäkten huvudsakligen bedrevs i de gamla lövängarna. Uppväxande askar ska behandlas på samma sätt. Hamlingen utförs i samband med slåtter i slutet av juli.

2.2.1.6 Bete

.....
På sensommaren och hösten ska vid behov bete ske med nötkreatur. Djuren släpps på bete i mitten av augusti och tas bort innan marken mjukats upp av höstregnen under september - oktober. Eventuella anordningar för vatten och mineralfoder bör placeras på ställen som tål ett högre slitage. Bästa lösningen är att låta djuren vandra fritt mellan hagen väster om reservatet och själva reservatet. Detta kan åstadkommas om man gör en genomgång med grind mellan de båda områdena.

2.2.1.7 Röjning och gallring

När runnorna blir för täta gallras de träd bort som har de sämst utvecklade kronorna. Vissa gamla och torra träd bör dock sparas för att gynna hålhäckande fågelarter. Hasseln ska successivt föryngras. Därvid bör det eftersträvas att buskarna får den för hassel i lövängen karakteristiska trattlika formen med smal bas. Hasselbuskarnas grova eller döda grenar tas bort. Är hela busken gammal huggs den ner och får föryngra sig. Buskar, som bör tas bort, huggs av vid rötterna under jord.

Röjning och gallring utförs på senvintern. Röjningsavfall som ska brännas, bör uppeldas utanför reservatet för att markvegetationen ej skall skadas.

2.2.2 Gärdesgård

Taggtrådsstängslet längs reservatets västra gräns ersättes av ett slanstängsel.

När diket i reservatets västra del lagts om till täckdike uppläggs sten till gärdesgård i gärdesgårdens lucka, där diket börjar.

Gärdesgården underhålls genom att rasade stenar läggs på plats igen.

2.2.3 Grindar

En grind med grindstolpar bör uppsättas vid ingången till reservatet. Den görs av trä i gammal stil och ska vara lätt att öppna och stänga.

Två grindar med grindstolpar uppsätts vid skogsvägen i västra delen av reservatet i samma utförande som ovan.

Vid behov av höstbete uppsätts vid reservatets västra gräns ytterligare en grind, där kreaturen ska kunna passera.

2.2.4 Stängsel

Vid behov av höstbete och om gärdesgården anses vara ett otillräckligt hinder för kreaturen, bör stängsel uppsättas runt ängen. Detta bör i så fall uppsättas utanför stengärdesgården.

2.2.5 Dike

Diket i reservatets västra del läggs om med rör till täckdike under 1980. Markytan anpassas till omgivningen. Träd intill borttages för att ej skada rören.

2.2.6 Luftledning

Staget på den nuvarande luftledningen borttages under 1980 genom skogsvårdsstyrelsens försorg. Flera fåglar har omkommit, bl a 4 unga kattugglor och 1 tornfalk, genom stagets nära kontakt med elledningarna.

2.2.7 Gödsling

Tillförsel av växtnäringsämnen får enligt beslut ej ske. Detta gäller handelsgödsel och kalk, dock ej kreatursspillning.

2.2.8 Jakt och faunavård

Markägaren förfogar fritt över jakten inom reservatet.

Vid avverkning, gallring och röjning bör om möjligt boträd, gamla och torra träd samt fruktbärande träd och buskar kvarlämnas. Gallring och röjning får ej göras under häckningstid. Fågelholkar för småfåglar och ugglor kan sättas upp.

2.2.9 Tillsyn

En av förvaltaren utsedd tillsyningsman ska utöva tillsyn av reservatet. För tillsyningsman ska upprättas avtal och instruktioner.

2.2.10 Renhållning

Tömning av sopkärl ombesörjes av kommunen. Avtal ska upprättas mellan förvaltaren och kommunen.

2.2.11 Vegetationsanalys

En uppföljning ska göras av den vegetationsanalys i provrutor som gjordes i samband med inventeringen av reservatet 1979. Länsstyrelsen tillser att förnyade analyser görs vart annat år under en inledande 10-årsperiod. Provrutornas läge framgår av karta i inventeringen. Provrutorna ska markeras i terrängen.

2.2.12 Dokumentation

Utförda åtgärder ska dokumenteras. Detta sker genom fotografering. Fotografierna arkiveras hos länsstyrelsen.

2.2.13 Kemiska bekämpningsmedel

Ändring av reservatsbeslutet föreslås. Under "Vård- och förvaltningsbestämmelser" punkt 1 står: "Kemiska bekämpningsmedel bör ej användas annat än möjligen i samband med sk fickning av asp". Följande lydelse föreslås: "Kemiska bekämpningsmedel får ej användas".

2.2.14 Fordon

Då cykling och cykeluppställning inne i reservatet har förekommit föreslås komplettering av reservatsbeslutet. Under "Föreskrifter gällande endast för den besökande allmänheten" skrivs: "Det är förbjudet att framföra motordrivet fordon". Följande lydelse föreslås: "...framföra motordrivet eller annat fordon".

2.2.15 Ridning

På förekommen anledning föreslås komplettering av reservatsbeslutet. Under "Föreskrifter gällande endast för den besökande allmänheten" bör en punkt tilläggas: "Det är förbjudet att... rida".

2.3 Detaljbeskrivningar och detaljåtgärder

Beskrivningen har delats in i skötselområden. Dessa framgår av karta (bil 3). Varje skötselområde beskrivs kortfattat. Vidare anges målet för skötseln och åtgärder av engångs- och underhållskaraktär. För skötselåtgärder av allmän karaktär hänvisas till kap 2.2.

Skötselområde 1

Beskrivning: Området omfattar reservatets centrala del, där huvuddelen av ängens gläntor återfinns. I området växer bl a rikligt med hassel. Av övriga träd och buskar förekommer ek, ask, björk, klibbal, rönn, vildapel och hagtorn. Södra delen av området är rikt på mindre block. Längs den norra stigen ligger två gamla skjutvallar.

Mål: Löväng med glest stående runnor, som domineras av ek, ask och hassel, omväxlande med öppna gläntor, där gräs- och örtvegetation gynnas.

Åtgärd: Engångsåtgärd: I februari 1980 gjordes en ordentlig utgallring. Om ca 3 år görs ytterligare en gallring. Hasselnötter planteras runt ek och ask. Hasslar som är avsedda att föryngras lämnas vid slåttern. Det öppna diket läggs om till täckdike, varefter ytan jämnas och anpassas till intilliggande mark. Träden närmast diket tas bort för att undvika att rötterna förstör rören. Åtgärderna utförs under 1980.

Underhållsåtgärd: Årlig rishämtning, slätter, röjning samt eventuellt bete. Hamling utförs på ej för gamla askar vart 3:e till 4:e år.

Skötselområde 2

Beskrivning: Området ligger i reservatets västligaste del. De södra och nordligaste delarna är relativt öppna. Längs taggträdsstängslet växer ett ganska tätt bestånd av ek, björk och hassel. Detta utbreder sig från nordvästra delen fram till den gamla skjutvallen vid skogsvägen.

Mål: Se skötselområde 1.

Åtgärd: Engångsåtgärd: I februari 1980 gjordes en gallring som upprepas om ca 3 år. Hasselnötter planteras runt de större träden. Hasslar avsedda att föryngras lämnas vid slåttern. Särskilt viktigt i detta område är att hålla efter icke önskvärda örter och gräs. Ett slanstängsel sätts upp och ersätter taggträdsstängslet. Grindar uppsätts vid skogsvägens båda ändar. Åtgärderna utförs under 1980.

Underhållsåtgärd: Se skötselområde 1.

Skötselområde 3

Beskrivning: Området ligger i reservatets nordostligaste del. Det är öppet med enstaka stora, gamla ekar och mindre hasselbuskage. Mellan stengärdesgården och vägen växer ett bestånd av ek, hassel, rönn, fågelbär och hägg.

Mål: Se skötselområde 1. Området mellan stengärdesgården och vägen bevaras i nuvarande tillstånd.

Åtgärd: Engångsåtgärd: En gallring utfördes i februari 1980, vilken upprepas om ca 3 år. Hasselnötter planteras runt ekarna. Grind och genomgång uppsätts. Åtgärderna utförs under 1980.

Underhållsåtgärd: Se skötselområde 1.

Skötselområde 4

Beskrivning: Området ligger i reservatets östra del. I västra delen växer mycket ek och reservatets enda alm. Ett tätt bestånd av slån växer intill stengärdesgården och strax söder om detta finns ett öppet ängsparti.

Mål: Se skötselområde 1.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Gallring av ek i västra delen utfördes i februari 1980. Ytterligare en gallring av ek genomförs om ca 3 år.

Underhållsåtgärd: Se skötselområde 1.

Skötselområde 5

Beskrivning: Området ligger i östra delen av reservatet och omfattar kullen och dess närmaste omgivning. På kullen går berget i dagen och i slänterna finns en del större block. Eken är det klart dominerande trädslaget och flera av träden är gamla och stora. Buskskiktet är svagt utvecklat. På toppen av kullen finns en liten öppen glänta.

Mål: Ekskog med större inslag av fr a hassel.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Ekar med dåligt utvecklade kronor gallras ut vintern 1980/81.

Underhållsåtgärd: Røjning och gallring med några års mellanrum, då det anses önskvärt. Eventuellt bete.

Skötselområde 6

Beskrivning: Området ligger i reservatets sydostligaste del. Det är en tät skogsdunge, som domineras av björk och hassel. I norra delen finns ett mindre bestånd av gran och enstaka exemplar växer i övriga delen av området.

Mål: Granbeståndet ersätts av öppen glänta. Lövdunge med ökat inslag av ask.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Granen avverkas snarast. Havre sås in på våren efter avverkningen för att undvika hyggeseffekter. Insåning görs också våren därefter om inte effekterna har blivit de önskade.

Underhållsåtgärd: Beträffande gläntan, se skötselområde 1. Lövbeståndet sköts genom återkommande gallringar där ask och hassel gynnas.

Skötselområde 7

Beskrivning: Området ligger mellan diket och den lilla skogsvägen i västra delen av reservatet. Skogsdungen domineras av klibbal och en del större askar. Strax öster om skogsvägen växer ett bestånd av björnbär.

Mål: Norra delen bibehålles i nuvarande skick.
Södra delen, se skötselområde 1.

Åtgärd: Engångsåtgärd: Klibbalen avverkas vintern 1980/81. Björnbärsbeståndet tas bort snarast.

Underhållsåtgärd: Se skötselområde 6.

Skötselområde 8

Beskrivning: Området omfattar en skogsdunge längs reservatets nordvästra gräns. Björk, klibbal och hassel dominerar. Hasseln är särskilt vanlig i brynen mot de öppna ängspartierna. Några större askar och ekar finns.

Mål: Området lämnas att utvecklas fritt som naturskog.

Åtgärd: Engångsåtgärd: -
Underhållsåtgärd: -

2.4 Komprimerat skötselprogram med tidsplan

<u>Nr</u>	<u>Mål</u>	<u>Åtgärder med tidsangivelse</u>
1	Löväng	Gallring 1979/80, förnyad gallring efter ca 3 år, täckdikning 1980.
2	Löväng	Gallring 1979/80, förnyad gallring efter ca 3 år, uppförande av slanstängsel och grindar 1980, borttagande av stag vid kraftledning 1980.
3	Löväng	Gallring 1979/80, förnyad gallring efter ca 3 år, uppsättning av grind och genomgång 1980.
4	Löväng	Gallring 1979/80, ytterligare gallring efter ca 3 år.
5	Ekskog	Gallring 1980/81.
6	Lövskog/äng	Gallring 1980/81, därefter 2 förnyade gallringar med ca 3 års intervall.
7	Lövskog/äng	Gallring 1980/81, därefter 2 förnyade gallringar med ca 3 års intervall.
8	Naturskog	-

Övriga åtgärder

Restaureringsåtgärder: Markstädning på våren, tuvborttagning, stenborttagning, slätter av icke önskvärda örter och gräs på försommaren, hjälpsådd på våren, komplettering av stengärdesgård och uppsättning av stängsel.

Kontinuerliga åtgärder: Rishämtning på våren, slåtter och hamling tredje lördagen i juli, bortförsl av hö veckan efter slåttern, eventuellt bete augusti-oktober, gallring och röjning vid behov under vintern.

3 PLAN FÖR ANLÄGGNING, DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV ANORDNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN

3.1 Allmänt

Planen har upprättats med syfte att vägleda och informera den besökande allmänheten, samtidigt som hänsyn tagits till växt- och djurliv. Det bör påpekas att besökarna ska uppmanas att använda stigarna före slåttern i slutet av juli för att skona flora och fauna.

Behandlade anordningar har angivits på karta (bil 4).

3.2 Befintliga och föreslagna anordningar

3.2.1 Parkeringsplats

Strax norr om reservatet finns en större parkeringsplats på gräs. Den underhålls av markägaren. En skylt som anger att det är parkeringsplats finns. Denna skylt som är av trä byts ut mot en konventionell skylt. Avtal ska upprättas mellan markägaren och förvaltaren.

3.2.2 Sopkärl

Sopkärl uppsättes vid parkeringsplatsen.

3.2.3 Stigar och väg

Från ingången till reservatet leder två stigar runt reservatet fram till den mindre skogsvägen i reservatets västra del. En stig förbinder de båda stigarna väster om kullen.

Gärdesvägen i reservatets västra del bör bevaras i nuvarande skick.

Stigarna underhålls vid behov.

3.2.4 Genomgång

En genomgång för allmänheten ordningställs vid ingången till reservatet i öster.

3.2.5 Bänkar

Bänk kan sättas ut under sommarhalvåret på markerade platser.

3.2.6 Informationstavlor

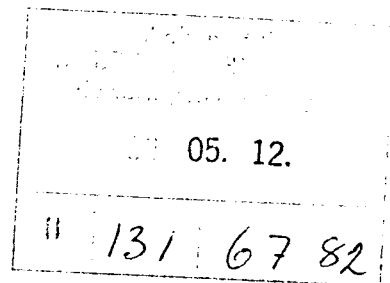
Informationstavlor ska finnas på markerade platser.

- 3.2.7 Vägvisning och gränsmarkering
Detta skall utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar. Vägvisare med "Bengtesgårds äng" uppsätts vid södra och norra tillfarten till reservatet.

4. Ekonomisk flerårsplan

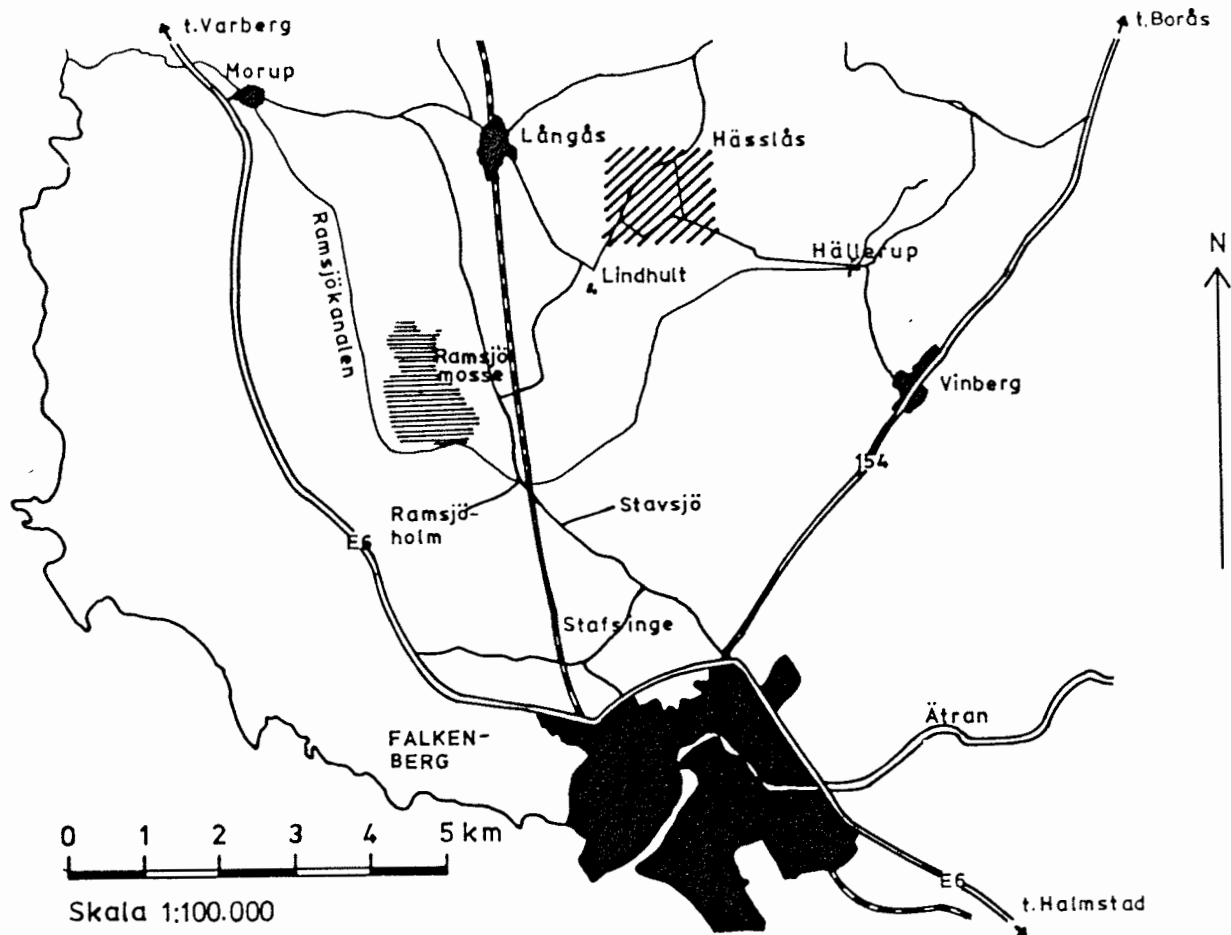
Bengtesgårds äng

	<u>1982/83</u>	<u>1983/84</u>	<u>1984/85</u>	<u>1985/86</u>	<u>1986/87</u>
Skötsel	3.500	4.000	4.000	4.000	4.000
Vägar	1.000			1.000	
Information					
Renhållning	500				
Tillsyn	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Administration	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Summa	7.000	6.000	6.000	7.000	6.000

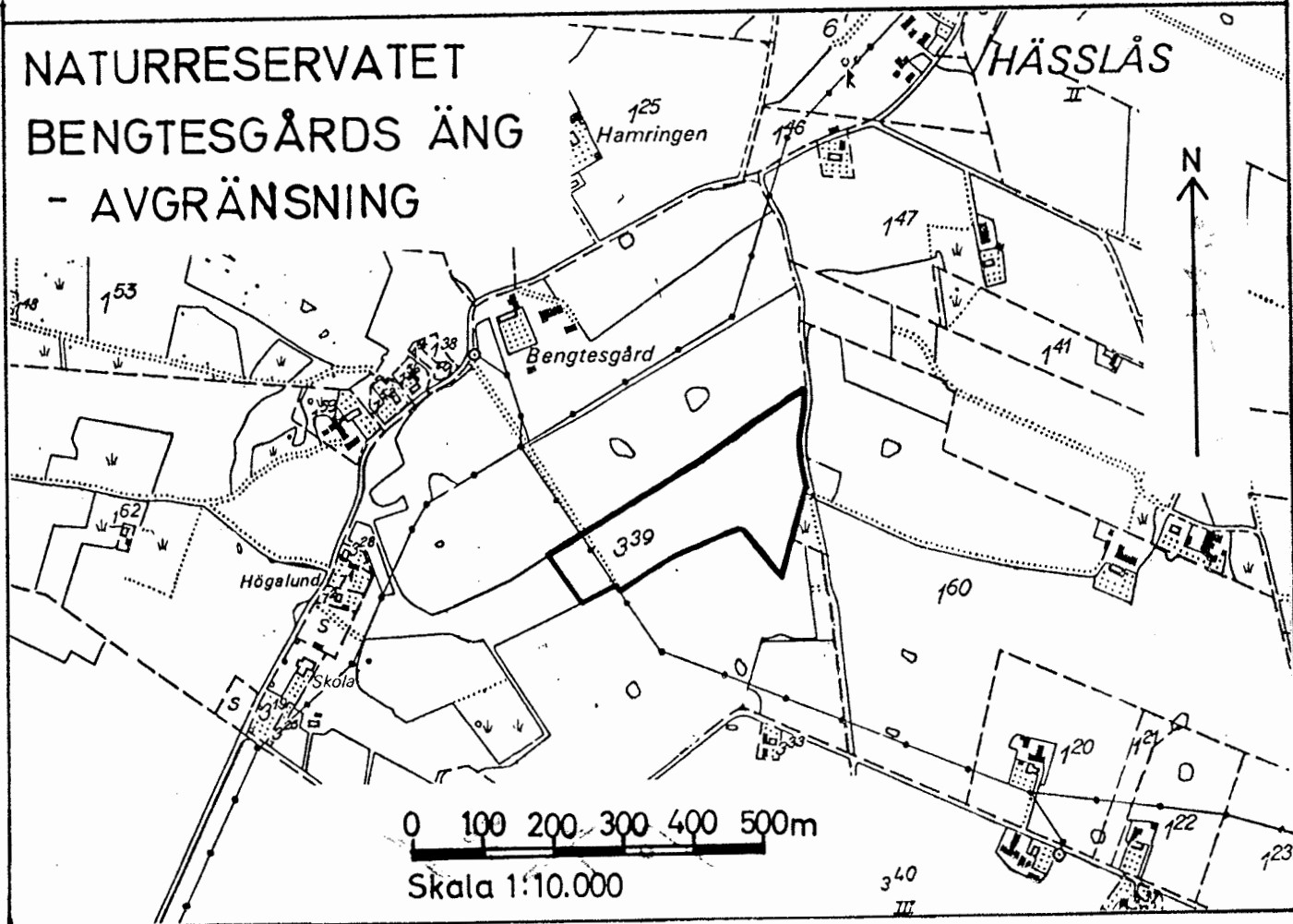

GEOGRAFISK ÖVERSIKTSKARTA

BILAGA 1

NATURRESERVATET BENGTESGÅRDS ÄNG - AVGRÄNSNING

BENGTESGÅRDS ÄNG

TRÄD- OCH BUSKSKIKT

t. Hässlås

SYMBOLER

● Al	▲ Hassel
◆ Alm	△ Hagtorn
⊕ Apel	▲ Hägg
◇ Ask	● Olvon
⊖ Asp	◄ Ros
○ Björk	● Rönn
▽ Brakved	▽ Slån
● Ek	⊖ Sälg
γ En	
● Fågelbär	
✕ Gran	

UPPRÄTTAD AV P.M. ÅHRÉN
HALMSTAD SEPT 1979

25 0 25 50 75 100 125 150 175 200 m

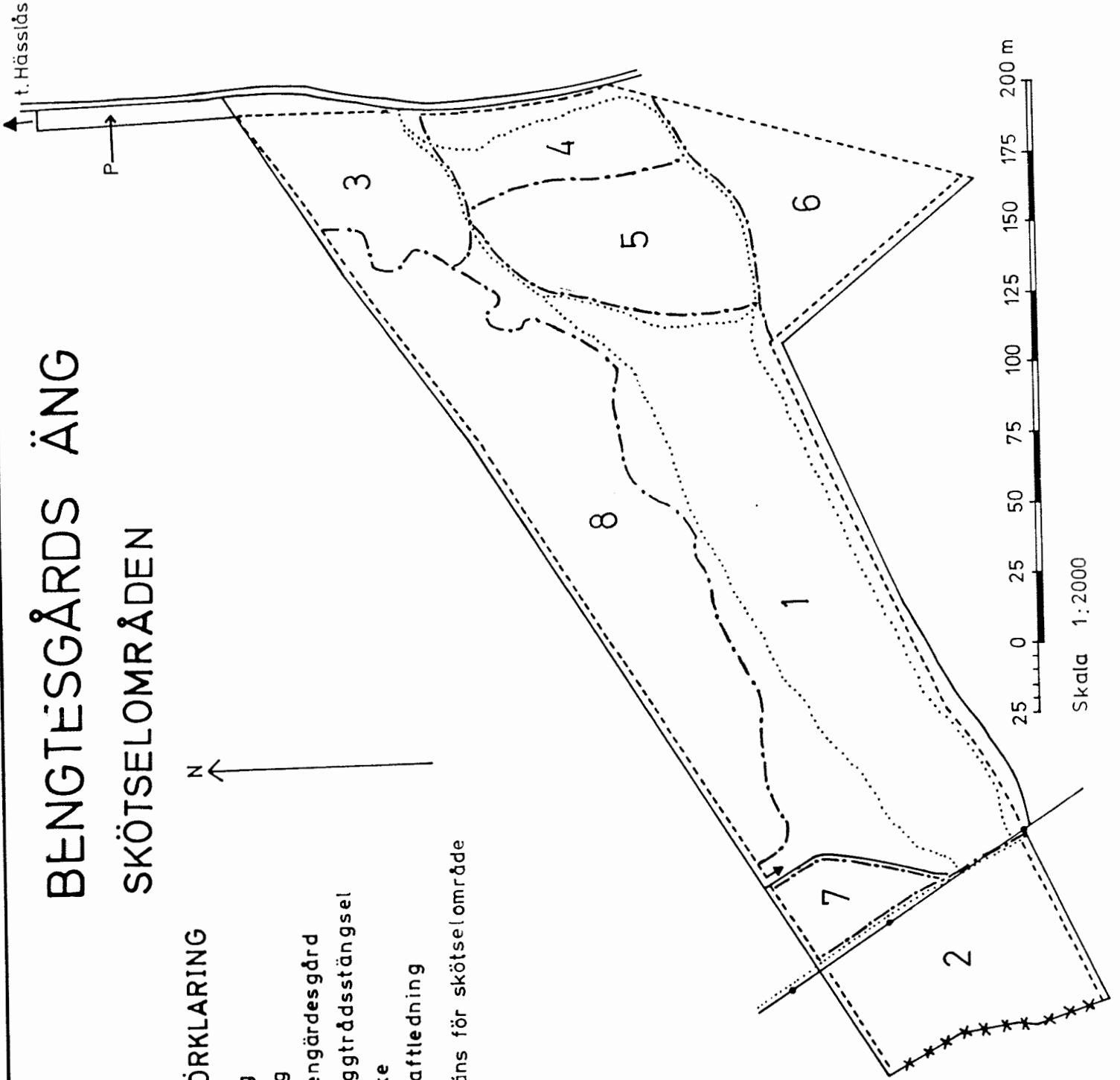
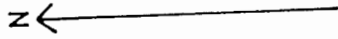
Skala 1:2000

BENGTESGÅRDS ÄNG

SKÖTSELOMRÅDEN

TECKENFÖRKLARING

- == Väg
- Stig
- - - - Stengärdesgård
- * - * Taggträdsstängsel
- Dike
- Kraftledning
- · - · Gräns för skötselområde

Skala 1:2000

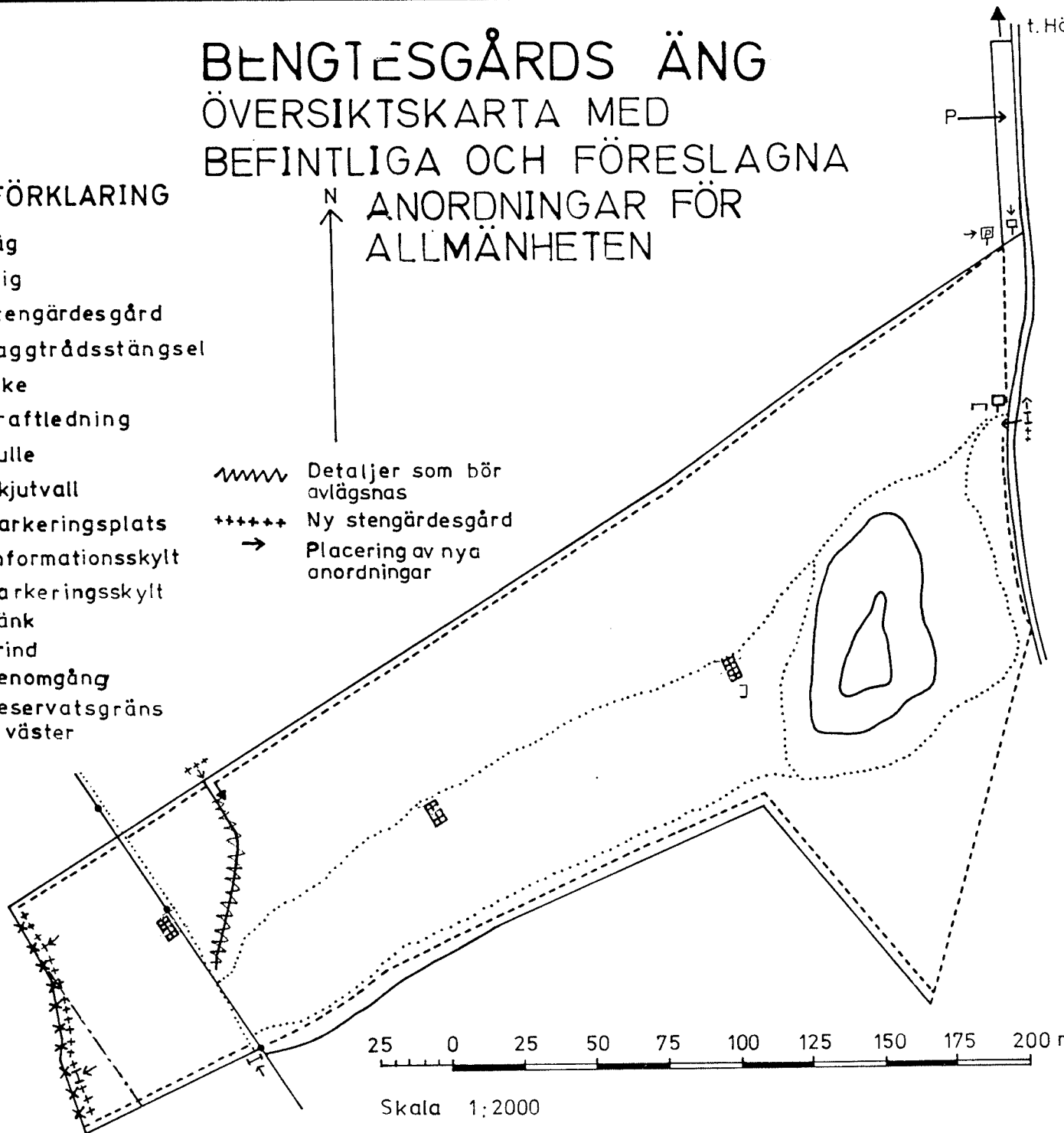
BENGTESGÅRDS ÄNG

ÖVERSIKTSKARTA MED BEFINTLIGA OCH FÖRESLAGNA ANORDNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN

TECKENFÖRKLARING

- ==== Väg
- Stig
- - - - Stengärdesgård
- x - x Taggtrådsstängsel
- |— Dike
- |— Kraftledning
- Ⓧ Kulle
- ▣ Skjutvall
- P Parkeringsplats
- Informationsskylt
- Ⓧ Parkeringsskylt
- ┌┐ Bänk
- ┌┌ Grind
- ↔ Genomgång
- - - - Reservatsgräns
i väster

- ~~~~~ Detaljer som bör
avlägsnas
- +++++ Ny stengärdesgård
- Placering av nya
anordningar

25 0 25 50 75 100 125 150 175 200 m

Skala 1:2000

Förslag till komplettering av reservatsbeslut

Förvaltaren bör hos länsstyrelsen begära att

1. en ändring sker av reservatsbeslutet under "Vård- och förvaltningsbestämmelser" punkt 1: "Kemiska bekämpningsmedel bör ej användas annat än möjligen i samband med skickning av asp". Följande lydelse föreslås: "Kemiska bekämpningsmedel får ej användas".
2. en komplettering sker av reservatsbeslutet under "Föreskrifter gällande endast för den besökande allmänheten", där det skrivs: "Det är förbjudet att framföra motordrivet fordon". Följande lydelse föreslås: "...framföra motordrivet eller annat fordon". Dessutom ytterligare en punkt tillförs: "Det är förbjudet att rida".
3. det lilla område strax sydväst om reservatsgränsen som sedan reservatsbeslutet hävdats som äng också ingår i reservatet. (se bil 4)
4. en ändring sker av reservatsbeslutet under "Vård- och förvaltningsbestämmelser" punkt 1: "Bete bör undvikas. Under restaureringsperioden kan dock bete behöva tillgripas. Det bör då förläggas till sensommaren eller hösten för att skona örtvegetationen". Följande lydelse föreslås: "Efter slåttern på sensommaren och hösten bör reservatet betas".